

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ
Кафедра соціально-економічних дисциплін**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛОГІКА

Назва освітньо-професійної програми	Правоохоронна діяльність
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	К Безпека та оборона
Спеціальність	К9 Правоохоронна діяльність
Вид навчальної дисципліни	обов'язкова
Мова викладання	українська
Рік навчання	перший (денна, заочна)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
протокол від 11.08.2025 № 11

СХВАЛЕНО

Вченою радою Навчально-
наукового інституту права та
інноваційної освіти
протокол від 19.06.2025 № 11

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми «Правоохоронна діяльність»

Володимир ШАБЛИСТИЙ

Розглянуто на засіданні кафедри соціально-економічних дисциплін Навчально-
наукового інституту права та інноваційної освіти
протокол від 17.06.2025 № 19

Логіка. Робоча програма навчальної дисципліни. Дніпро : Дніпровський
державний університет внутрішніх справ, 2025, 21 с.

РОЗРОБНИК:

Доцент кафедри соціально-економічних дисциплін, кандидат історичних наук,
доцент Левін Олег Леонідович.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

1. доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії і педагогіки НТУ «Дніпровська політехніка» Халапсіс Олексій Владиславович;
2. доцент, кандидат історичних наук, доцент кафедри філософії та українознавства ННІ «УДХТУ «УДУНТ» Борисов Володислав Леонідович.

**Лист оновлення та перезатвердження робочої програми навчальної
дисципліни**

(додаток 1 до Робочої програми навчальної дисципліни)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів ЄКТС	3	3
Загальна кількість годин	90	90
Рік підготовки	1	1
Семестр	1	1
Лекції	14	6
Семінарські	10	2
Практичні	6	2
Самостійна робота	60	80
Індивідуальні завдання (курсова робота)	-	-
Підсумковий семестровий контроль	залік	залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Логіка» є формування фахової логічної культури юриста. Це передбачає ознайомлення здобувачів вищої освіти з основними формами, законами, правилами і прийомами мислення. Знання законів і правил мислення дає юристам можливість свідомо підходити до процесу мислення, сприяти підвищенню культури мислення в судово-слідчій діяльності і пізнанню юридичних фактів. Логіка допомагає довести істинні судження і спростувати хибні. Вона вчить мислити правильно. Поняття “істина” і “логіка” взаємопов’язані, тому значення логіки для підготовки спеціалістів вищої кваліфікації неможливо переоцінити. Вивчення курсу логіки передбачає знайомство здобувачів вищої освіти з основними проблемами класичної і модальної логіки, а також деякими розділами логіки висловлювань. Знання цих розділів і законів логіки допоможе майбутнім юристам спростувати хибні висновки і умовиводи, з якими їм доведеться зіткнутися в судово-слідчій практиці, різного роду дискусіях і суперечках, а також різноманітного тлумачення правових норм.

Очікувані результати навчання: формування у здобувачів вищої освіти поваги до обраної професії правозахисника, любові до народу України, прагнення відстоювати закон і справедливість на основі конституції України та діючого законодавства; культури ділового спілкування, прийнятої у сучасному цивілізованому світі.

Вивчення дисципліни забезпечує формування компетентностей за освітньою програмою:

Інтегральна компетентність – здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері правоохоронної діяльності.

Загальні компетентності:

ЗК1 – Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5 – Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК8 – Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні компетентності:

СК4 – Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати правову інформацію з різних джерел.

СК5 – Здатність визначати придатні для юридичного аналізу факти, систематизувати одержані результати, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК10 – Здатність до аналізу та оцінки причин, умов та факторів, що впливають на вчинення кримінальних та адміністративних правопорушень.

СК11 – Здатність визначати особу правопорушника, аналізувати кількісні та якісні показники злочинності.

Навчальна дисципліна «Логіка» вивчається як базова та не передбачає попереднього оволодіння навчальними дисциплінами бакалаврського рівня.

Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Логіка» вивчається як базова та не передбачає попереднього оволодіння навчальними дисциплінами бакалаврського рівня.

Здобувачі вищої освіти повинні продемонструвати такі **результати навчання:**

ПРН4 – Формулювати і перевіряти гіпотези, виокремлювати юридично значущі факти, виявляти причинно-наслідкові зв'язки в діях і явищах для прийняття оптимального рішення в конкретних ситуаціях.

ПРН10 – Виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ І ЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЛОГІКА»

Пізнання як діалектичний процес. Чуттєве пізнання і його форми (відчуття, сприйняття, уявлення). Логічне пізнання і його форми (поняття, судження, умовивід). Мислення як предмет логіки. Істинність і правильність міркування. Семіотичний характер логіки. Мислення і мова. Виникнення логіки як науки та основні етапи її історичного розвитку. Логіка формальна і діалектична. Теоретичне і практичне значення логіки. Роль логіки в юридичній практиці.

ТЕМА 2. ПОНЯТТЯ. ВИДИ ПОНЯТЬ ТА ОПЕРАЦІЇ З НИМИ

Поняття як форма мислення. Суттєві і несуттєві ознаки понять. Логічні прийоми утворення понять (аналіз, синтез, порівняння, абстрагування, узагальнення). Зміст і обсяг поняття. Закон зворотного відношення між обсягом і змістом поняття. Види понять: одиничні і загальні, конкретні і абстрактні, позитивні і негативні, співвідносні і безвідносні. Відношення між поняттями: порівнянні і непорівнянні, сумісні і несумісні. Типи сумісності: рівнозначність (тотожність), перехрещення, підпорядкування (відношення роду і виду). Типи несумісності: супідрядність (координація), противність (контрарність), суперечність (контрадикторність). Логічні операції з поняттями. Узагальнення і обмеження понять. Визначення понять. Види визначення: реальні, номінальні, генетичні, визначення через рід і видову відмінність. Правила і помилки, можливі при визначенні. Поділ понять. Правила поділу. Види поділу понять. Класифікація. Застосування класифікації в юридичній науці і практиці.

ТЕМА 3. СУДЖЕННЯ ЯК ФОРМА МИСЛЕННЯ

Судження як форма мислення. Загальна характеристика суджень. Судження і речення. Роль запитання в судовому пізнанні. Просте судження, види і структура. Категоричні судження, їх види. Розподіленість термінів у судженнях. Поняття про квантори. Поділ суджень за модальністю. Відношення між судженнями. Види відношень: противності, підпротивності, суперечності, підпорядкування. Логічний квадрат. Загальна характеристика складних суджень. Умовне (імплікативне) судження. Єднальне (кон'юнктивне) судження. Розподільне (диз'юнктивне) судження. Логічна структура складних суджень і тлумачення норм права. Модальні судження і їх особливості. Види модальних суджень: можливості (проблематичні), дійсності (асерторичні), необхідності (аподидактичні). Модальні судження і норми права.

ТЕМА 4. ОСНОВНІ ЗАКОНИ ЛОГІКИ

Загальна характеристика основних законів логіки. Закон тотожності. Закон суперечності. Закон виключеного третього. Закон достатньої підстави. Софізми та паралогізми. Значення законів логіки для юридичної науки і практики.

Класична (символічна) логіка. Логічні змінні та логічні постійні. Дескриптивне висловлювання. Логіка висловлювань (пропозиційна логіка) і логіка предикатів. Мова логіки висловлювань. Пропозиційні змінні та знаки логічних сполучників. Запереченні, кон'юнкція, диз'юнкція, імплікація, еквіваленція та значення їх істинності. Поняття логічного закону, логічного

протириччя, висловлювання, що виконується. Логічні сполучники в правових контекстах. Метод таблиць істинності та його використання у практичній діяльності.

ТЕМА 5. УМОВИВІД ЯК ФОРМА МИСЛЕННЯ. ДЕДУКТИВНІ УМОВИВОДИ

Загальна характеристика умовиводу як форми мислення. Структура умовиводу: засновки, висновок. Загальні правила умовиводу. Види умовиводів. Безпосередні та опосередковані умовиводи. Умовиводи методом зміни структури висловлювань (перетворення, обернення, протиставлення предикату). Умовиводи за логічним квадратом. Поняття про дедукцію, індукцію, аналогію. Достовірні (дедуктивні) та імовірнісні (правдоподібні) умовиводи. Поняття логічного слідування.

Загальна характеристика дедуктивного умовиводу. Поняття логічного слідування. Традиційна силлогістика Простий категоричний силлогізм, його визначення і склад. Структура силлогізму. Аксиома та загальні правила простого категоричного силлогізму. Фігури і модуси категоричного силлогізму та особливі правила фігур. Категоричні силлогізми з виділяючими засновками. Категоричні силлогізми, в яких більшим засновком є визначення. Категоричні силлогізми, побудовані із суджень можливості. Категоричні силлогізми з імовірними засновками. Скорочені (ентимема), складні (полісиллогізм), та складно-скорочені (сорит, епіхейрема) силлогізми. Логічні помилки, які трапляються в категоричних силлогізмах. Дедуктивні міркування в правовій діяльності.

Умовні умовиводи (суто умовні та умовно-категоричні силлогізми). Розділово-категоричні та умовно-розділові умовиводи.

Розділово-категоричний силлогізм. Ствердно-заперечний та заперечно-ствердний модуси розділово-категоричного силлогізму.

Умовно-розділовий (лематичний) силлогізм. Дилеми, трилеми, полілеми.

ТЕМА 6. ІМОВІРНІСНІ УМОВИВОДИ: ІНДУКТИВНІ УМОВИВОДИ ТА УМОВИВОДИ ЗА АНАЛОГІЄЮ.

Поняття про індукцію. Спостереження і експеримент. Повна та неповна індукція. Індукція через простий перелік. Індукція через відбір фактів, що виключає випадкове узагальнення. Наукова індукція. Методи встановлення причинних зв'язків між явищами: метод єдиної подібності, метод єдиної відмінності, поєднаний метод подібності та відмінності, метод супутніх змін, метод остач. Індукція в правовій діяльності. Зв'язок індукції і дедукції.

Поняття і структура умовиводів за аналогією. Види міркувань за аналогією. Умови правомірності висновків за аналогією. Аналогія і моделювання. Міркування за аналогією в правовій діяльності. Аналогія права та аналогія закону.

ТЕМА 7. ЛОГІЧНІ ОСНОВИ ТЕОРІЇ АРГУМЕНТАЦІЇ

Аргументація як процес формування переконань. Склад аргументацій: суб'єкти (пропонент, опонент, аудиторія) та структура (теза, аргумент, демонстрація). Поняття спростування. Способи спростування: спростування тези, критика аргументів, доведення неспроможності демонстрації. Правила та помилки в доведенні та спростуванні. Паралогізми та софізми, логічні парадокси. Значення доведення в правовому процесі.

Суперечка, її види та форми. Дискусія, полеміка, диспут, дебати. Коректні та некоректні засоби ведення суперечки.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДЕННА ФОРМА НАВЧАННЯ

Теми та план лекційних занять

Назва теми лекційного заняття	План лекційного заняття	Кількість годин
Тема № 1. Предмет і значення навчальної дисципліни «логіка»	1. Пізнання як діалектичний процес. Чуттєве пізнання і його форми (відчуття, сприйняття, уявлення). Логічне пізнання і його форми (поняття, судження, умовивід). 2. Мислення як предмет логіки. Істинність і правильність міркування. Семіотичний характер логіки. Мислення і мова. 3. Виникнення логіки як науки та основні етапи її історичного розвитку. Логіка формальна і діалектична. Теоретичне і практичне значення логіки. Роль логіки в юридичній практиці.	2
Тема № 2. Поняття. види Понять та операції з ними	1. Поняття як форма мислення. Суттєві і несуттєві ознаки понять. Логічні прийоми утворення понять (аналіз, синтез, порівняння, абстрагування, узагальнення). Зміст і обсяг поняття. Закон зворотного відношення між обсягом і змістом поняття. Види понять: одиничні і загальні, конкретні і абстрактні, позитивні і негативні, співвідносні і безвідносні. Відношення між поняттями: порівнянні і непорівнянні, сумісні і несумісні. 2. Типи сумісності: рівнозначність (тотожність), перехрещення, підпорядкування (відношення роду і виду). 3. Типи несумісності: супідрядність (координація), противність (контрарність), суперечність (контрадикторність). Логічні операції з поняттями. 4. Узагальнення і обмеження понять. Визначення понять. Види визначення: реальні,	2

	номінальні, генетичні, визначення через рід і видову відмінність. Правила і помилки, можливі при визначенні. Поділ понять. Правила поділу. Види поділу понять. Класифікація. Застосування класифікації в юридичній науці і практиці.	
Тема № 3. Судження як форма мислення	<p>1. Судження як форма мислення. Загальна характеристика суджень. Судження і речення. Роль запитання в судовому пізнанні. Просте судження, види і структура. Категоричні судження, їх види. Розподіленість термінів у судженнях. Поняття про квантори. Поділ суджень за модальністю. Відношення між судженнями.</p> <p>2. Види відношень: противності, підпротивності, суперечності, підпорядкування. Логічний квадрат. Загальна характеристика складних суджень. Умовне (імплікативне) судження. Єднальне (кон'юнктивне) судження. Розподільне (диз'юнктивне) судження. Логічна структура складних суджень і тлумачення норм права.</p> <p>3. Модальні судження і їх особливості. Види модальних суджень: можливості (проблематичні), дійсності (асерторичні), необхідності (аподидактичні). Модальні судження і норми права.</p>	2
Тема № 4. Основні закони логіки	<p>1. Загальна характеристика основних законів логіки. Закон тотожності. Закон суперечності. Закон виключеного третього. Закон достатньої підстави. Софізми та паралогізми. Значення законів логіки для юридичної науки і практики.</p> <p>2. Класична (символічна) логіка. Логічні змінні та логічні постійні. Дескриптивне висловлювання. Логіка висловлювань (пропозиційна логіка) і логіка предикатів. Мова логіки висловлювань. Пропозиційні змінні та знаки логічних сполучників. Запереченні, кон'юнкція, диз'юнкція, імплікація, еквіваленція та значення їх істинності.</p> <p>3. Поняття логічного закону, логічного протиріччя, висловлювання, що виконується. Логічні сполучники в правових контекстах. Метод таблиць істинності та його використання у практичній діяльності.</p>	2
Тема № 5: Умовивід як форма мислення. Дедуктивні умовиводи	1. Загальна характеристика умовиводу як форми мислення. Структура умовиводу: засновки, висновки. Загальні правила умовиводу. Види умовиводів. Безпосередні та опосередковані умовиводи. Умовиводи методом зміни структури висловлювань	2

	<p>(перетворення, обернення, протиставлення предикату). Умовиводи за логічним квадратом. Поняття про дедукцію, індукцію, аналогію. Достовірні (дедуктивні) та імовірнісні (правдоподібні) умовиводи. Поняття логічного слідування.</p> <p>2. Загальна характеристика дедуктивного умовиводу. Поняття логічного слідування. Традиційна силлогістика Простий категоричний силлогізм, його визначення і склад. Структура силлогізму. Аксиома та загальні правила простого категоричного силлогізму. Фігури і модуси категоричного силлогізму та особливі правила фігур. Категоричні силлогізми з виділяючими засновками. Категоричні силлогізми, в яких більшим засновком є визначення. Категоричні силлогізми, побудовані із суджень можливості. Категоричні силлогізми з імовірними засновками. Скорочені (ентимема), складні (полісиллогізм), та складно-скорочені (сорит, епіхейрема) силлогізми. Логічні помилки, які трапляються в категоричних силлогізмах. Дедуктивні міркування в правовій діяльності.</p> <p>3. Умовні умовиводи (суто умовні та умовно-категоричні силлогізми). Розділово-категоричні та умовно-розділові умовиводи.</p> <p>4. Розділово-категоричний силлогізм. Ствердно-заперечний та заперечно-ствердний модуси розділово-категоричного силлогізму.</p> <p>5. Умовно-розділовий (лематичний) силлогізм. Дилеми, трилеми, полілеми.</p>	
<p>Тема № 6. Імовірнісні умовиводи: індуктивні умовиводи та умовиводи за аналогією</p>	<p>1. Поняття про індукцію. Спостереження і експеримент. Повна та неповна індукція. Індукція через простий перелік. Індукція через відбір фактів, що виключає випадкове узагальнення. Наукова індукція.</p> <p>2. Методи встановлення причинних зв'язків між явищами: метод єдиної подібності, метод єдиної відмінності, поєднаний метод подібності та відмінності, метод супутніх змін, метод остач. Індукція в правовій діяльності. Зв'язок індукції і дедукції.</p> <p>3. Поняття і структура умовиводів за аналогією. Види міркувань за аналогією. Умови правомірності висновків за аналогією. Аналогія і моделювання. Міркування за аналогією в правовій діяльності. Аналогія права та аналогія закону.</p>	2
<p>Тема № 7. Логічні основи теорії аргументації</p>	<p>1. Аргументація як процес формування переконань. Склад аргументацій: суб'єкти</p>	2

	<p>(пропонент, опонент, аудиторія) та структура (теза, аргумент, демонстрація). Поняття спростування. Способи спростування: спростування тези, критика аргументів, доведення неспроможності демонстрації. Правила та помилки в доведенні та спростуванні. Паралогізми та софізми, логічні парадокси. Значення доведення в правовому процесі.</p> <p>2. Суперечка, її види та форми. Дискусія, полеміка, диспут, дебати. Коректні та некоректні засоби ведення суперечки.</p>	
--	--	--

Теми семінарських занять

Назва теми семінарського заняття	Кількість годин
Тема № 1. Предмет і значення навчальної дисципліни «Логіка»	2
Тема № 2. Поняття. види понять та операції з ними	2
Тема № 3. Судження як форма мислення	2
Тема № 4. Основні закони логіки	2
Тема № 5. Умовивід як форма мислення. Дедуктивні умовиводи	2

Теми практичних занять

Назва теми практичного заняття	Кількість годин
Тема № 3. Судження як форма мислення	2
Тема № 6. Імовірнісні умовиводи: індуктивні умовиводи та умовиводи за аналогією	2
Тема № 7. Логічні основи теорії аргументації	2

Теми для самостійної роботи

Назва теми для самостійної роботи	Кількість годин
Тема № 1. Предмет і значення навчальної дисципліни «Логіка»	10
Тема № 2. Поняття. види понять та операції з ними	10
Тема № 3. Судження як форма мислення	8
Тема № 4. Основні закони логіки	8
Тема № 5. Умовивід як форма мислення. Дедуктивні умовиводи	8
Тема № 6. Імовірнісні умовиводи: індуктивні умовиводи та умовиводи за аналогією.	8
Тема № 7. Логічні основи теорії аргументації	8

ЗАОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ

Теми та план лекційних занять

Назва теми лекційного заняття	План лекційного заняття	Кількість годин
<p>Тема № 1. Предмет і значення навчальної дисципліни «логіка»</p>	<p>1. Пізнання як діалектичний процес. Чуттєве пізнання і його форми (відчуття, сприйняття, уявлення). Логічне пізнання і його форми (поняття, судження, умовивід).</p> <p>2. Мислення як предмет логіки. Істинність і правильність міркування. Семіотичний характер логіки. Мислення і мова.</p> <p>3. Виникнення логіки як науки та основні етапи її історичного розвитку. Логіка формальна і діалектична. Теоретичне і практичне значення логіки. Роль логіки в юридичній практиці.</p>	2
<p>Тема № 2. Поняття. Види понять та операції з ними</p>	<p>1. Поняття як форма мислення. Суттєві і несуттєві ознаки понять. Логічні прийоми утворення понять (аналіз, синтез, порівняння, абстрагування, узагальнення). Зміст і обсяг поняття. Закон зворотного відношення між обсягом і змістом поняття. Види понять: одиничні і загальні, конкретні і абстрактні, позитивні і негативні, співвідносні і безвідносні. Відношення між поняттями: порівнянні і непорівнянні, сумісні і несумісні.</p> <p>2. Типи сумісності: рівнозначність (тотожність), перехрещення, підпорядкування (відношення роду і виду). Типи несумісності: супідрядність (координація), противність (контрарність), суперечність (контрадикторність). Логічні операції з поняттями. Узагальнення і обмеження понять.</p> <p>3. Визначення понять. Види визначення: реальні, номінальні, генетичні, визначення через рід і видову відмінність. Правила і помилки, можливі при визначенні. Поділ понять. Правила поділу. Види поділу понять. Класифікація. Застосування класифікації в юридичній науці і практиці.</p>	2
<p>Тема № 3. Судження як форма мислення</p>	<p>1. Судження як форма мислення. Загальна характеристика суджень. Судження і речення. Роль запитання в судовому пізнанні. Просте судження, види і структура. Категоричні судження, їх види. Розподіленість термінів у судженнях. Поняття про квантори. Поділ суджень за модальністю. Відношення між судженнями.</p>	2

	<p>2. Види відношень: противності, підпротивності, суперечності, підпорядкування. Логічний квадрат. Загальна характеристика складних суджень. Умовне (імплікативне) судження. Єднальне (кон'юнктивне) судження. Розподільне (диз'юнктивне) судження. Логічна структура складних суджень і тлумачення норм права.</p> <p>3. Модальні судження і їх особливості. Види модальних суджень: можливості (проблематичні), дійсності (асерторичні), необхідності (аподидактичні). Модальні судження і норми права.</p>	
--	--	--

Теми семінарських занять

Назва теми семінарського заняття	Кількість годин
Тема № 1. Предмет і значення навчальної дисципліни «Логіка»	2

Теми практичних занять

Назва теми практичного заняття	Кількість годин
Тема № 3. Судження як форма мислення	2

Теми для самостійної роботи

Назва теми для самостійної роботи	Кількість годин
Тема № 1. Предмет і значення навчальної дисципліни «Логіка»	12
Тема № 2. Поняття, види понять та операції з ними	12
Тема № 3. Судження як форма мислення	12
Тема № 4. Основні закони логіки	12
Тема № 5. Умовивід як форма мислення. Дедуктивні умовиводи	12
Тема № 6. Імовірнісні умовиводи: індуктивні умовиводи та умовиводи за аналогією.	10
Тема № 7. Логічні основи теорії аргументації	10

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ТА ЗАВДАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. Предмет логіки.
2. Юридична логіка як галузь наукового знання.
3. Значення вивчення науки логіки для професійної діяльності юриста.
4. Метод формалізації.
5. Можливості застосування формальнологічних методів у слідчій практиці.
6. Поняття як форма мислення.
7. Дефініція (визначення) поняття.

8. Роль визначень у праві.
9. Логічний поділ поняття (класифікація).
10. Роль класифікації в юриспруденції.
11. Зв'язок поняття та уявлення.
12. Зв'язок поняття зі словом.
13. Логічні прийоми утворення поняття.
14. Логічна структура поняття.
15. Логічні види понять.
16. Судження як форма мислення.
17. Роль суджень в юриспруденції.
18. Просте судження і його структура.
19. Складне судження та його види.
20. Єднальні судження.
21. Розподільні судження.
22. Умовні судження.
23. Судження як логічна форма.
24. Судження та речення.
25. Структура судження.
26. Основні види категоричних суджень.
27. Логічний квадрат як модель відносин між категоричними судженнями.
28. Загальна характеристика логічного закону.
29. Співвідношення логічних та юридичних законів.
30. Закон несуперечності та його застосування в юридичній теорії та практиці.
31. Закон виключеного третього, його значення для практичної діяльності органів внутрішніх справ.
32. Закон достатньої підстави. Його роль у практичній діяльності органів внутрішніх справ.
33. Основні принципи логіки.
34. Умовивід як форма мислення.
35. Роль умовиводів у правотворчій та провозастосовчій діяльності.
36. Основні класифікації умовиводів.
37. Демонстративні та недемонстративні умовиводи: відмінність та роль у практичній діяльності органів внутрішніх справ.
38. Простий категоричний силогізм як вид дедуктивного умовиводу. Його роль у правозастосовчій діяльності.
39. Логічна структура умовиводу.
40. Правила простого категоричного силогізму.
41. Логічні помилки в силогізмах.
42. Фігури простого категоричного силогізму.
43. Ентимема.
44. Полісилогізм, його види.
45. Сорит, його види.
46. Епіхейрема.

47. Індуктивні умовиводи, основні види.
48. Наукова індукція.
49. Індуктивні умовиводи, їх використання у слідчій практиці.
50. Умовивід за аналогією. Його роль у розслідуванні злочинів.
51. Чисто умовні умовиводи. Їх використання у слідчій практиці.
52. Умовно-категоричні умовиводи. Їх роль в аналізі та оцінці судових доказів.
53. Розділово-категоричні умовиводи. Їх використання у судовій практиці.
54. Основні характеристики і правила виводу натурального числення висловлювань.
55. Доведення як логічна операція, його структура. Співвідношення логічного доведення та юридичного доказування.
56. Види доведення.
57. Спростування як окремий вид критики, його способи. Співвідношення спростування в логіці та в юридичній практиці.
58. Правила доведення та спростування щодо тези та демонстрації, їх практичне значення для правоохоронної діяльності.
59. Правила доведення та спростування щодо аргументів та їх застосування у практичній діяльності органів внутрішніх справ.
60. Версія як різновид гіпотези. Етапи побудови та перевірки версій у судовому дослідженні.

6. КРИТЕРІЇ ТА ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

ДЛЯ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ		
Поточний контроль (ПК)		Підсумковий контроль
Аудиторна робота	Самостійна робота	Залік (З) / ЕКЗАМЕН (Е)
≤ 40	≤ 10	
≤ 50		≤ 50
Підсумкова оцінка у випадку заліку (П) = ПК + З ≤ 100		
Підсумкова оцінка у випадку складання екзамену (П) = ПК + Е ≤ 100		

ДЛЯ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ		
Поточний контроль (ПК)		Підсумковий контроль
Аудиторна робота	Самостійна робота	Залік (З) / ЕКЗАМЕН (Е)
≤ 20	≤ 30	
≤ 50		≤ 50
Підсумкова оцінка у випадку заліку (П) = ПК + З ≤ 100		
Підсумкова оцінка у випадку складання екзамену (П) = ПК + Е ≤ 100		

Критерії оцінювання аудиторної роботи здобувачів вищої освіти (денна та заочна форми навчання)

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
5	Високий рівень компетентностей. Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані в повному обсязі. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні, теорії та практики.
4	Невисокий рівень компетентностей. Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом заняття навчальні завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями. Під час заняття продемонстрована ініціативність. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні теорії та практики.
3	Достатній рівень компетентностей. Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні; практичні навички та вміння мають поверхневий характер, потребують подальшого напрацювання та закріплення; навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані, деякі види завдань виконані з помилками.
2	Недостатній рівень компетентностей. Питання, винесені на розгляд, засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру; практичні навички та вміння сформовані недостатньо; більшість навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять істотні помилки, які потребують подальшого усунення.
1	Мінімальний рівень компетентностей. Здобувач вищої освіти не готовий до заняття, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, невпевнено відтворює терміни і поняття, що розглядалися під час заняття, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань
0	Незадовільний рівень компетентностей. Відсутність на занятті.

Для навчальної дисципліни «Логіка» засобами діагностики знань (успішності навчання) виступають: залік, стандартизовані тести, реферати, есе, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, відеоролики, виступи на наукових заходах та участь у заходах неформальної освіти.

Критерії оцінювання самостійної роботи (денна форма навчання)

Бали	Критерії
8-10	Питання, винесені на самостійну роботу, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі завдання, передбачені самостійною роботою, виконані в повному обсязі. Під час самостійної роботи продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання та розв'язання практичних

	завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні економічної теорії та практики.
5-7	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями. Під час самостійної роботи продемонстрована ініціативність. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні економічної теорії та практики.
4-6	Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні; практичні навички та вміння мають поверхневий характер, потребують подальшого напрацювання та закріплення; поставлені завдання, передбачені планом самостійної роботи, виконані, деякі види завдань виконані з помилками.
1-3	Окремі питання засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру; практичні навички та вміння сформовані недостатньо; більшість навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять істотні помилки, які потребують подальшого усунення.
0	Здобувач не готовий до виконання самостійного завдання, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань.

Критерії оцінювання самостійної роботи (заочна форма навчання)

Бали	Вид завдання
25-30	Питання, винесені на самостійну роботу, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі завдання, передбачені самостійною роботою, виконані в повному обсязі. Під час самостійної роботи продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання та розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні економічної теорії та практики.
15-24	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями. Під час самостійної роботи продемонстрована ініціативність. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні економічної теорії та практики.
6-14	Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні; практичні навички та вміння мають поверхневий характер, потребують подальшого напрацювання та закріплення; поставлені завдання, передбачені планом самостійної роботи, виконані, деякі види завдань виконані з помилками.
1-5	Окремі питання засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру; практичні навички та вміння сформовані недостатньо; більшість

	навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять істотні помилки, які потребують подальшого усунення.
0	Здобувач не готовий до виконання індивідуального завдання, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
	Залік	Екзамен/ диференційований залік	Оцінка	Пояснення
90-100	зараховано	Відмінно	A	« Відмінно » - теоретичний зміст курсу засвоєний у повному обсязі; сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані в повному обсязі.
83-89		Добре	B	« Дуже добре » - теоретичний зміст курсу засвоєний в повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання більшості з них оцінена кількістю балів, близько до максимальної.
75-82			C	« Добре » - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком; в основному сформовані практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальною кількістю балів, деякі види завдань виконані з помилками.
68-74		Задовільно	D	« Задовільно » - теоретичний зміст курсу засвоєний не повністю; але прогалини не носять істотного характеру; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; більшість передбачених РПНД навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки.
60-67			E	« Достатньо » - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовано деякі практичні навички роботи; частина передбачених РПНД навчальних завдань не виконані або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.
35-59	не зараховано	Не задовільно	FX	« Умовно незадовільно » - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовані необхідні практичні навички роботи; більшість навчальних завдань не виконано або якість їх виконання оцінено кількістю балів, близько до мінімальної; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання).
1-34			F	« Безумовно незадовільно » - теоретичний зміст курсу не засвоєний; не сформовані необхідні практичні навички роботи; всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки або не виконані взагалі; додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не призведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань.

Критерії оцінювання підсумкового контролю

Критерієм успішного проходження здобувачем підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки визначається за допомогою якісних критеріїв і трансформується в мінімальну позитиву оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

Підсумковий контроль – це перевірка рівня засвоєння знань, навичок, вмінь та інших компетентностей за певний період навчання (навчальний семестр, навчальний рік).

З навчальної дисципліни «Логіка» передбачено:

- для денної форми навчання – залік;
- для заочної форми навчання – залік.

Загальна підсумкова оцінка з дисципліни складається з суми балів за результатами:

Для денної форми навчання:

- поточного контролю (40 балів) – на підставі участі здобувача вищої освіти у семінарських та практичних заняттях;
- самостійна робота (10 балів) – на підставі виконання та захисту відповідних завдань;
- підсумкового контролю (50 балів) – на підставі заліку.

Для заочної форми навчання:

- поточного контролю (20 балів) – на підставі участі слухача у семінарських та практичних заняттях;
- самостійна роботи (30 балів) – на підставі виконання та захисту відповідних завдань;
- підсумкового контролю (50 балів) – на підставі заліку.

Єдина максимальна сума балів за всі види робіт з навчальної дисципліни – 100 балів. Максимальні суми балів за виконання завдань у рамках аудиторної, самостійної – 50 балів; 50 балів – за виконання завдань, винесених на підсумковий контроль.

У разі переведення Здобувачів на дистанційну форму навчання підсумковий контроль проводиться з використанням платформ СУДН Moodle та сервісу «Zoom Video Communications».

7. ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (рекомендовані джерела інформації)

Основні нормативні акти:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996, № 30, ст. 141. URL :

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

2. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 37-38, ст.2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.

3. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 38-39, ст.380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.

4. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 3. ст.25. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#n946>.

5. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23.12.1993 № 3792-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 13. ст.64. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>.

6. Загальна декларація прав людини (1948). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text.

7. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права (1966). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text.

Підручники:

1. Арутюнов В. Х. Логіка / В. Х. Арутюнов В.Х., В. М. Мішин, Д. П. Кирик. К. : КНЕУ, 2022. 127 с.

2. Бандурка О. М. Юридична логіка : підручник / О. М. Бандурка, О. В. Тягло ; Харк. нац. ун-т внутр. справ. Х. : Золота миля, 2021. 224 с.

3. Конверський А. Є. Логіка для юристів / А. Є. Конверський К.: Центр учбової літератури, 2018. 536 с.

4. Хоменко І. В. Логіка: Практикум : навч. посіб./ І. В.Хоменко. К., 2022. 237 с.

5. Хоменко І.В. Логіка для юристів : підручник. К. : Юрінком Інтер, 2021. 224 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Мозгова П.Г. Логіка: навч. посіб. / П. Г. Мозгова. – К. : , 2022. с. 345

2. Баранівський В.Ф., Скворцова Т.Г. Логіка: посібник для підготовки до іспитів. К., 2017.

3. Хоменко І. В. Еристика: мистецтво полеміки : навч. посіб. / І. В. Хоменко. – К. : Юрінком Інтер, 2021. 192 с.

4. Юридична аргументація. Логічні дослідження / за заг. ред. О. М. Юркевич. Х. : Вид. Іванченко І. С., 2022. 210 с.

5. Бондар Т.І. Логіка, К., вид. «Ліра», 2022. 366 с.

Монографії та інші наукові видання:

1. Партико З.В. Логіка. Житомир, 2020. 352 с.

2. Горгкаймер М. Критика інструментального розуму. – К.: ППС-2002, 2006.

3. Жоль К.К. Вступ до сучасної логіки. – К., 2002.
4. Логіка і право : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., Харків, 19 трав. 2011 р. Х., 2011. – 240 с.

**Т.в.о. завідувача кафедри
соціально-економічних дисциплін**

Наталія ПРОТОПОПОВА

